

Specii de fluturi indicatoare pentru pajiștile uscate cu Înaltă Valoare Naturală din Transilvania

László Rákosy

Specii de fluturi indicatoare pentru pajiștile uscate cu Înaltă Valoare Naturală din Transilvania

Întinderea și structura pajiștilor actuale din Transilvania este rezultatul interacțiunilor dintre natură și om, din ultimii 2000 de ani, având ca efect reducerea suprafețelor împădurite de la 85% la sub 25%. Deși din totalul pajiștilor din Transilvania cele uscate ocupă suprafețele cele mai reduse, tocmai acestea au fost și sunt supuse unor intervenții antropice, care, uneori, le afectează ireversibil. Caracterizându-se printr-o productivitate redusă, cele în pantă fiind deseori afectate de alunecări de teren, împădurirea lor cu esențe nepotrivite, uneori străine (salcâm, pin roșu, pin negru, sălcioară) a constituit o practică obișnuită.

Din păcate prin împădurire sau transformarea lor în terase viticole intensive, valoarea pajiștilor uscate pentru biodiversitate a fost compromisă. Având nevoie de un climat cald și uscat, pajiștile uscate sau format pe pantele sudice, sud-estice și sud-vestice ale colinelor transilvane. Deși au o productivitate mai redusă, pajiștile uscate au o mare valoare floristică și faunistică. Pe lângă numărul mare de specii de plante și animale, pajiștile uscate, adăpostesc un număr mare de specii rare, aflate, în multe locuri din Europa, pe cale de dispariție. Este o mândrie că la noi aceste specii sau menținut și o datorie de onoare să le păstrăm nealterate și pentru generațiile viitoare.

Cauza menținerii speciilor valoroase și rare în pajiștile uscate din Transilvania, trebuie căutată în modul tradițional, extensiv de utilizare a terenurilor. Dacă suprafețele ocupate de pajiști cu înaltă valoare naturală sunt încă destul de mari comparative cu restul țărilor din Europa, iar structura și bogăția de specii este exemplară, înseamnă că practicile agricole și modul de administrare a terenurilor de către comunitățile locale, corespund celor mai avangardiste concepte actuale pentru protecția și conservarea naturii. Altfel spus, nu este nevoie de elaborarea unor planuri de management bazate pe studii costisitoare și de lungă durată, ci mai degrabă este nevoie de menținerea nealterată a modului de utilizare a terenurilor, adică o agricultură mixtă, extensivă, fără utilizarea fertilizanților sintetici și pesticidelor.

Dacă în alte țări, se alocă fonduri importante pentru refacerea pajiștilor cu Înaltă Valoare Naturală, acțiuni nu întotdeauna încheiate cu succes, în Transilvania, fondurile trebuiesc canalizate spre menținerea utilizării tradiționale a terenurilor de către comunitățile locale.

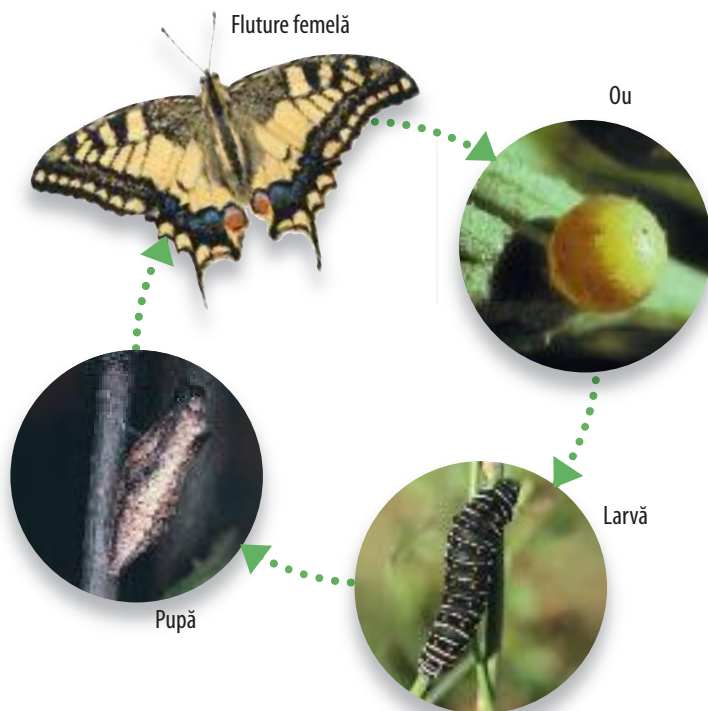
Pentru ca fermierii să înțeleagă mai bine de ce pentru cositul manual sau pentru pășunatul cu un număr mic de animale pot primii (și primesc) plăți compensatorii, ne propunem să prezentăm câteva dintre speciile de fluturi prezenți în pajiștile uscate din Transilvania. Cositul manual numai în anumite perioade sau pășunatul cu efective mici de animale, favorizează menținerea acestor specii. Abandonul terenului sau intensificarea utilizării lor duce la scăderea numărului de indivizi și în final la dispariția speciilor de fluturi. Absența lor din pajiștile uscate, indică o calitate necorespunzătoare a pajiștilor, aspect ce se repercutează negativ și asupra animalelor și omului. Acolo unde acești fluturi sunt prezenți, avem încă pajiști naturale, valoroase. In asemenea locuri calitatea vieții umane este mult mai bună, iar valoarea terenurilor crește. Fluturii adulți, precum și omizile acestora, constituie foarte fini indicatori ai stării și calității naturii. Important este să-i vedem, să nu-i ignorăm și apoi să reușim să citim mesajul lor nescris.

Mai trebuie să subliniem că multă lume consideră omizile de fluturi drept dăunători și le tratează în consecință, strivindu-le sub talpa piciorului, crezând că au făcut un bine. În general omizile de fluturi sau alte insecte nu produc daune, plantele fiind adaptate în lungul proces de conviețuire cu insectele la această pierdere. Consumând o parte din masa vegetală, insectele fertilizează solul prin excrementele lor, asigurând astfel, o bună dezvoltare a plantelor. Tot ele, insectele, asigură echilibrul natural, constituind hrană pentru multe păsări, reptile și mamifere. Multe insecte se hrănesc cu alte insecte sau le parazitează, constituind cea mai utilă armă de combatere biologică a eventualilor dăunători.

Iată cum, într-o pajiște cu înaltă valoare naturală, toți avem de câștigat, natura și omul deopotrivă. Nu ne rămâne decât să cunoaștem și să înțelegem acest lucru, pentru a menține și mai departe ceea ce natura și comunitățile locale, prin toate asemănările și diferențele dintre ele, au creat în timp de mai multe secole.

Ciclul de viață al fluturelui Coadă rândunicii (*Papilio machaon*).

Specii incluse în Lista Roșie a României

Specii incluse în Directiva Habitate a Uniunii Europene

Stadiul de zbor

Stadiul de ou

Stadiul de larvă

Stadiul de pupă

Large Blue

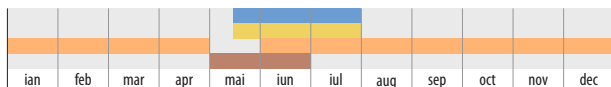
Albăstrelel mare al cimbrisorului

Maculinea arion

Culoarea aripilor este de un albastru mult mai intens decât la albăstrelel argintiu al furnicilor, iar petele negre mult mai evidente. Ouăle sunt depuse pe cimbrisor sau șovârv. Fluturile preferă pajiști însoțite, calcaroase, chiar stâncoase. Omizile se hrănesc cu flori de cimbrisor sau șovârv cca. 3 săptămâni, după care se lasă pe sol, de unde sunt preluate de furnica gazdă și transportate în furnicar. În furnicar omizile fluturului se hrănesc cu ouă sau larve de furnici. Împușcă primăvara, fluturii eliberându-se din pupa începând cu luna iunie, uneori chiar sfârșit de mai. Pășunatul extensiv și neutilizarea terenului 1-2 ani favorizează această specie. Agricultură și pășunatul intensiv, alături de degradarea terenurilor a dus la o puternică reducere a speciei în Europa. În România este încă destul de răspândită.

Anvergura: 28-39 mm

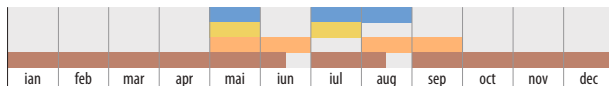
Narrow-bordered Bee Hawk-moth

Sfinxul văduvei

Hemaris tityus

Deși face parte din familia unor fluturi nocturni, sfinxul văduvei zboară numai ziua, preferând perioadele și locurile cele mai însorite. Se recunoaște după zborul foarte rapid, asemănător unui bondar mare, după aripile anterioare transparente și după abdomenul negru, prevăzut cu inele portocalii. Partea terminală a abdomenului prezintă două pete negre formate din smocuri de peri de aceeași culoare. Fluturile preferă pajiști calde și nu foarte uscate, mai ales fânațe bogate în cu flori. Zboară din mai până în iunie, uneori și în iulie-august. Larvele se dezvoltă pe diverse specii de mușcatul dracului (*Scabiosa* sp.). Iernează în stadiu de pupă. În Europa centrală și de vest, intensificarea agriculturii, cu toate efectele ei secundare (fertilizanți, pesticide, recoltarea frecventă a fânului, pășunat intensiv, distrugerea habitatelor), a determinat dispariția fluturului din zone foarte întinse. În Transilvania este încă bine reprezentat, formând numeroase populații stabile și puternice. Indică prezența fânațelor de cea mai bună calitate.

Anvergura: 35-40 mm

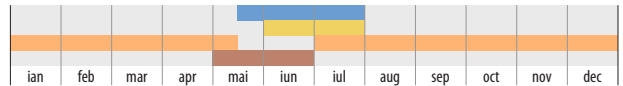
Marbled Skipper

Căposul jaleșului

Charcarodus lavatherae

Fluturele se deosebește de speciile înrudite prin culoarea feței dorsale a aripilor, brun-verzuie sau brun-gălbuie cu nuanțe verzi. Femela depune ouăle pe florile de jaleș (*Stachys* sp.). În zilele foarte călduroase, masculii sug umiditatea din locurile umede (nisip umed, margini de bălți ș.a.). Fluturii zboară din a 2-a jumătate a lunii mai până la sfârșitul lui iulie. Habitatul preferat este reprezentat de pajiști uscate, bogate în tufișuri, precum și pajiști stepice pe soluri calcaroase. Specie rară, amenințată prin distrugerea sau modificarea habitatului.

Anvergura: 30-34 mm

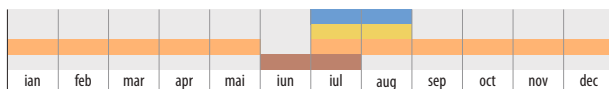
Hermit

Vrăjitoarea pajiștilor

Chazara briseis

Fluturile este impozant în zbor, zboară sacadat, în salturi, iar după aterizare strânge aripile anterioare între cele posterioare, fiind astfel perfect camuflat și foarte greu de văzut de om sau dușmanii naturali. De la acest comportament derivă denumirea populară "vrăjitoarea pajiștilor". Femelele sunt cu cca. 1 cm mai mari decât masculii. Fluturii zboară de la sfârșitul lunii iunie până la începutul lui septembrie, fără a trăi mai mult de 12-15 zile fiecare. Larvele se dezvoltă pe obsigă (*Bromus* sp.) și alte ierburi înalte. Iernează în stadiu larvar, tânăr. Habitatele preferate sunt pajiști uscate, acoperite de stânci calcaroase și tufărișuri sau pajiști uscate cu tufărișuri, pe soluri argiloase sau calcaroase. Deși este o specie rară și localizată, uneori, în habitate ideale, poate deveni frecventă. Specia este amenințată de pășunatul excesiv, incendierea vegetației toamna și primăvara, împăduriri, aplicarea îngrășămintelor, fragmentarea sau distrugerea habitatului.

Anvergura: 50-60 mm

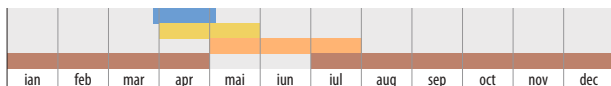
Small Emperor Moth

Ochi de păun de noapte mic

Eudia pavonia

Masculul poartă antene penate, este semnificativ mai mic, dar mai colorat decât femela. Aspectul general al masculului este mai roșcat, aripile posterioare fiind chiar cărămizii. Femelele zboară noaptea, masculii ziua, în căutarea femelelor, de la sfârșitul lunii martie până la început de mai. Fluturii nu se hrănesc, motiv pentru care nu trăiesc decât foarte puține zile. Ouăle sunt depuse pe rămurele de porumbar, păducel, măceș etc. Larvele se dezvoltă în mai-iulie. Iernează în stadiu de pupă, într-un cocon de mătase. Preferă habitate calde, bogate în tufe de păducel și porumbar. Specia este periclitată datorită îndepărtării tufelor de pe pajiști, incendierea vegetației și utilizarea pesticidelor.

Anvergura: m 55-60mm; f 68-75mm

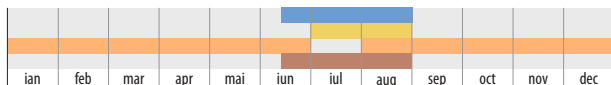
Dryad

Ochi albaștri

Minois dryas

Masculul este mai mic, brun-negricios, femela mai mare, brună. Pe fiecare din aripile anterioare se disting doi oceli negrii cu pupila albastră. La femele, pe fața inferioară a aripilor posterioare, se distinge o bandă albicioasă și un ocel foarte mic. Fluturii preferă pajiști cu ierburi înalte, însorite și calde, cosite cât mai târziu sau numai odată la 2-3 ani. Din habitatul ideal nu lipsesc tufărișurile de porumbar sau păducel. Fluturii zboară de la sfârșitul lunii iunie până la sfârșitul lunii august. Femelele depun ouăle din zbor, în zone bogate în obsigă (*Bromus* sp.), plantă pe care se dezvoltă larvele. Iernează în stadiu de larvă tânără. În Transilvania, specia a fost semnalată numai din pașți calde și uscate, unde poate fi chiar frecventă. În peisajul cultural mozaicat din Transilvania, unde pajiștile sunt folosite în mod tradițional, nu se impun măsuri speciale de protecție și conservare. Este un indicator al utilizării extensive, chiar discontinue al pajiștilor.

Anvergura: m 46-50mm; f 55-60mm

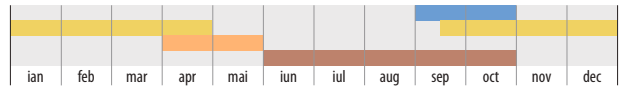
Eastern Eggar

Țesătorul porumbarului

Eriogaster catax

Masculul este mai mic, mai roșcat, cu antene penate și partea terminală a abdomenului foarte păroasă. Femelele sunt mai mari, brune, poartă un smoc de peri cenușii pe partea terminală a abdomenului, folosiți pentru acoperirea ouălor după depunere. Fluturii zboară noaptea, în septembrie-octombrie. Ouăle acoperite cu perii abdominali ai femelei, iernează. Larvele părăsesc ouăle în aprilie, trăiesc în cuiburi protejate de o țesătură de mătase și împupeză după 4-5 săptămâni de hrănire. Larvele trăiesc pe tufe de păducel, porumbar, trandafir sălbatic, migdal pitic, etc. În Europa centrală este o specie foarte rară, amenințată cu dispariția. În regiunea colinară a Transilvaniei s-au menținut populații puternice. Specia este amenințată datorită igienizării exagerate a pajiștilor, incendierea vegetației și modificarea sau distrugerea habitatelor.

Anvergura: 38-45 mm

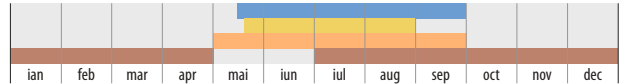
Spurge Hawk-moth

Sfinxul laptelui câinelui

Hyles euphorbiae

Aripile anterioare brune-cenușii sunt străbătute de o bandă mai deschisă până spre vârful aripii. Aripile posterioare sunt roz, tivite cu negru și prezintă bazal o pată albă. Larvele, deosebit de caracteristice se dezvoltă pe laptele câinelui, plantă toxică atât pentru erbivore cât și pentru majoritatea insectelor fitofage. Culorile stridente ale larvei dar și cele ale fluturului, avertizează agresorul asupra toxicității insectei. Fluturii zboară noaptea, în mai-iulie și august-octombrie. Pupa ierneză. Habitatele preferate sunt reprezentate de pajiști uscate, calde, bogate în laptele câinelui. Fiind un excelent zburător poate fi întâlnit în cele mai diverse medii de viață, de la malul mării până la cca. 2000m altitudine. Atât timp cât pajiștile cu laptele câinelui, utilizate extensiv prin pășunat tradițional sau cosit se mențin, specia nu este amenințată. Agricultură intensivă și construcțiile au redus mult habitatele acestei specii în Europa centrală și de vest. Este un bun indicator al pășunilor extensive, care favorizează menținerea biodiversității.

Anvergura: 70-75 mm

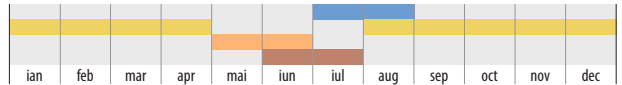
Chalkhill Blue

Albăstrelul argintiu

Polyommatus coridon

Masculul are fața dorsal a aripilor anterioare albastre-argintii cu nuanțe verzui, marginile tivite cu negru și franjuri albi, întrerupte prin unii negrii. Femela are aripile brune-cenușii, cele posterioare cu un rând de pete semilunare portocalii. Fața ventrală a aripilor este cenușie la masculi și brună la femele, cele posterioare fiind acoperite cu numeroase pete caracteristice. Fluturii zboară în iulie-august, preferând pajiști uscate, cu vegetație joasă, pe substrat stâncoș sau sol bogat în calcar. Fluturii se hrănesc cu nectar de pe diverse plante, preferând mușcatu dracului (*Scabiosa* sp., *Knautia* sp.), șovârv (*Origanum vulgare*) sau specii de scaieți. Uneori, seara, fluturii se adună în grupuri pentru a înopta. Masculii pot fi întâlniți și pe sol sau nisip umed, de unde extrag săruri minerale. Iernează în stadiul de ou. Larvele se dezvoltă în mai-iunie pe specii de trifoi (*Trifolium* sp.), cosaci (*Astragalus* sp.), coronişte (*Coronilla varia*). Împupeză la sfârșitul lunii iunie sub pietre sau la suprafața solului. Intensificarea pășunatului, fertilizarea pajiștilor, alterarea sau distugerea habitatelor sunt principalii factori care periclitează specia. Indică pajiști naturale, cu ierburi scunde, pășuni de foarte bună calitate.

Anvergura: 28-32 mm

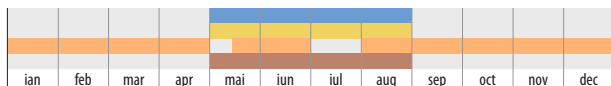
Knapweed Fritillary

Marmoratul mare

Melitaea phoebe

Specia se poate confunda cu alte specii asemănătoare ale genului. Șirul de puncte roșii de pe fața ventrală (inferioară) a aripilor posterioare sunt rotunde. Larva este cenușiu-întunecată cu spini roșii. Pupa este tot cenușie, cu spini roșcați. Fluturii zboară în două generații din mai până în august. Larvele se hrănesc cu diverse specii de albăstrițe (*Centaurea* sp.). Preferă fânațe extensive, liziere și luminișuri de pădure, calde și însorite, bogate în plante cu flori. Specia este afectată prin eliminarea tufărișurilor din pajiști, pășunat și cosit intensiv, fertilizarea terenurilor.

Anvergura: 42-48 mm

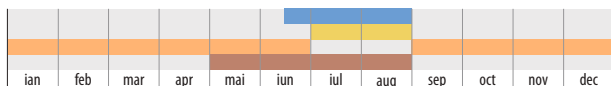
Small Skipper

Căposul pădurii

Thymelicus sylvestris

Fluturele se deosebește de celelalte specii asemănătoare, prin culoarea portocalie a măciuliei antenelor. Pe aripile anterioare ale masculului se distinge o pată neagră alungită, care este formată din celule producătoare de substanțe mirositoare, atractante. Fluturii zboară din iunie până la începutul lui septembrie, frecventând habitate umede sau uscate. Larva iernează. Preferă pajiștile bogate în flori situate la liziera pădurilor, luminișuri sau fânațe extensive, nefertilizate. Pentru sursa de nectar preferă florile de culoare violet, bine înșorite. Larvele se dezvoltă pe diverse ierburi de talie înaltă. Larva iernează. Este o specie frecventă, deocamdată neamenințată.

Anvergura: 28-30 mm

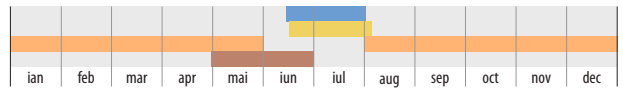
Burnet moth

Sângeriul inelat

Zygaena carniolica

Prin inelele albe care delimitează petele roșii, nu poate fi confundată cu altă specie din Transilvania. Toate speciile familiei avertizează eventualii agresori, prin petele roșii, asupra prezenței unei substanțe foarte toxice, care face ca fluturii și omizile lor să nu fie consumate de păsări sau alți prădători. Larvele se dezvoltă pe diverse specii de sparțetă sau vătămătoare și împușează la sfârșitul lunii mai - început de iunie. Fluturii se hrănesc cu nectar de la diverse plante. Seara se grupează, constituind agregate de înnoptare. Preferă pajiști calde și uscate. Abandonul terenurilor utilizate în mod tradițional, intensificarea exploatării prin fertilizare sau suprapășunat, împăduririle, constituie principalii factori care contribuie la declinul acestei frumoase și valoroase specii de fluture.

Anvergura: 32-36 mm

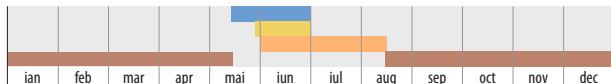
Willowherb Hawkmoth

Sfingidul proserpina

Proserpinus proserpine

Aripile anterioare verde-oliv, cele posterioare galbene, tivite cu maro întunecat. Marginile aripilor sunt puternic dințate, conferind un caracter aparte acestei specii. Asemenea unei păsări colibri, sfingidul proserpina poate efectua în zbor ori ce manevră, inclusiv să rămână nemișcat, în aer, pentru a extrage nectarul dintr-o floare, fără a se așeza pe aceasta. Este o specie rară, cu activitate nocturnă. Larvele trăiesc și se hrănesc cu pufuliță, răchitan, luminiță ș.a. Iernează ca pupă. Poate fi întâlnit în habitate însorite, calde, ferite de vânt. Preferă pajiștile mai puțin uscate, pe soluri argilo-nisipoase sau calcaroase, zone de chei calcaroase, grohotișuri fixate, cariere abandonate, etc. Tufărișurile îmbunătățesc structura habitatului. Prezența fluturelui indică habitate naturale cu o mare bogăție de specii. Fluturile nu tolerează pășunatul intensiv, fertilizarea terenurilor sau cositul mecanizat de 3-5 ori pe an. Cea mai mare parte a habitatelor specifice acestei specii au fost distruse prin agricultură, pășunat intensiv și împăduriri cu salcâm și pin.

Anvergura: 40-45 mm

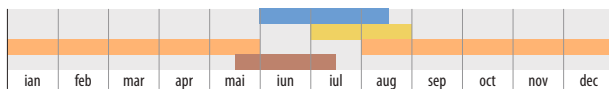
Chestnut Heath

Ruginiul de fânaț

Coenonympha glycerion

Fața dorsală a aripilor este brun-roșcată la mascul și roșcată la femelă. Pe fața ventrală a aripilor posterioare se disting 2-3 pete albe și nu o bandă albă ca în cazul altor specii asemănătoare. Ocelii vizibili pe fața ventrală a aripilor posterioare sunt mici, pupilați și tiviti cu inele albe-gălbui. Fluturii zboară într-o singură generație din iunie până la jumătatea lunii august. Fluturile preferă habitate calde, nu foarte uscate, cu vegetație ierboasă înaltă. Fânațele extensive, cosite o dată pe an sau chiar odată la 2 ani, constituie mediile ideale de viață. Prezența tufișurilor este indicată. Larvele se dezvoltă pe obsigă (*Bromus* sp.), tremurătoare (*Briza media*) și alte ierburi înalte. Este un foarte bun indicator al fânațelor și pășunilor extensive, naturale. Specia este amenințată prin pășunat și cosit intensiv, precum și prin distrugerea completă a habitatelor.

Anvergura: 30-35 mm

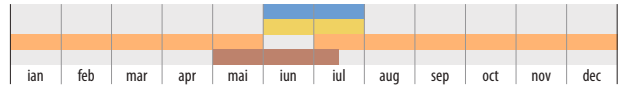
Yellow Banded Skipper

Căposul galben-dungat

Pyrgus sidae

Fața dorsală a aripilor anterioare și posterioare este cenușiu-brună, prevăzute cu pete alb-murdar. Fluturile se recunoaște ușor după cele două benzi galbene situate pe fața ventrală a aripilor posterioare. Fluturii zboară în iunie-iulie, într-o singură generație. Este o specie rară, care preferă pajști stepice, în sorite, bogate în plante cu flori. Prezența tufărișurilor în habitat, în proporție de cca 10-15% constituie o structură deosebit de importantă, a cărei menținere este obligatorie. Masculii zboară foarte repede și au un accentuat comportament teritorial, urmărind și alungând ori ce insectă zburătoare din teritoriu. Sursa de nectar pentru fluturi este constituită din specii de coada șoricelului, mazărichie, unghuraș, mușcatu dracului (*Achillea*, *Vicia*, *Marrubium*, *Scabiosa* și *Knautia*). Larvele se dezvoltă din iulie până în septembrie, iar după iernare până la în mai, hrănindu-se cu frunze de malvă (*Malva*). Specie periclitată în România. Deoarece habitatul speciei deține o structură aparte, se impune protecția și conservarea acestuia. Practicile agricole tradiționale, extensive, favorizează menținerea speciei.

Anvergura: 29-35 mm

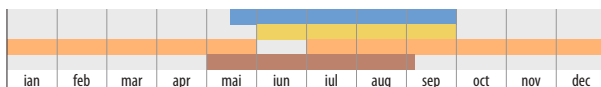
Danube Clouded Yellow

Păiușul portocaliu-roșcat

Colias myrmidone

Fluturile se confundă ușor cu păiușul portocaliu, de care se deosebește prin nuanța mai roșcată, la exemplarele proaspete, cu reflexe purpurii și prin marginea neagră a aripilor, nebrăzdată de nervuri galbene. Pata discoidală a aripilor posterioare este roșie. Femelele sunt galbene-portocalii, rareori albe-verzui. Fluturii zboară în 2-3 generații din mai până la sfârșitul lunii septembrie. Fluturii din generația de toamnă sunt mai numeroși decât cei de vară sau primăvară. Fluturile preferă pajiști relative uscate, cu vegetație joasă, bogate în drob (*Cytisus vindobonensis*), plantă pe care sunt depuse ouăle și cu care se hrănesc și larvele. Larvele ultimei generații se hrănesc până toamna târziu, iar după iernare până în luna mai. Stadiul pupal este scurt, sub 20 de zile. Fiind o specie protejată prin Directiva UE și prin legislația României, se impun măsuri urgent și concrete de protecție și conservare. Deoarece din țările central europene populațiile existente au dispărut în ultimii 50 de ani, populațiile din Transilvania sunt singurele viabile, motiv pentru care, specialiștii din întreaga Europă își concentrează eforturile pentru protecția și conservarea acestei specii în România. Pășunatul intensiv, incendierea vegetației uscate atât primăvara cât și toamna, cositul prea des, împădurirea sau aratul habitatului, sunt principalii factori care amenință această frumoasă și rară specie.

Anvergura: 46-50 mm

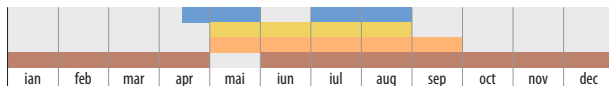
Eastern Baton Blue

Albăstrelul mic de cimbrisor

Pseudophilotes schiffermuelleri

Fața dorsală a aripilor la mascul este albastru-cenușiu, cu marginea neagră. Petele discoidale sunt evidente pe ambele aripi. Fața ventrală este mai cenușie decât cea dorsală și prezintă numeroase pete negre. Pe fața ventrală a aripilor posterioare se distinge o bandă marginală portocalie. Femelele sunt mai întunecate decât masculii. Fluturii zboară în două generații de la sfârșitul lui aprilie până la sfârșitul de mai și apoi în iulie-august. Larvele se dezvoltă pe diverse specii de cimbrisor (*Thymus* sp.), cele din generația a 2-a împupeză în august-septembrie. Fluturii preferă pajiști uscate, cu caracter stepic, pe substrat calcaros sau argilo-nisipos. Fluturii vizităză preferențial florile de cimbrisor, dar pot fi întâlniți și pe multe alte specii. Este un excellent indicator al pajiștilor uscate, cu caracter stepic, a căror utilizare este exclusiv tradițională. Specia tolerează un pășunat normal, deoarece călcătura animalelor favorizează menținerea și dezvoltarea perinițelor de cimbrisor. Abandonul terenurilor dar și intensificarea exploatații duce la dispariția speciei.

Anvergura: 20-24 mm

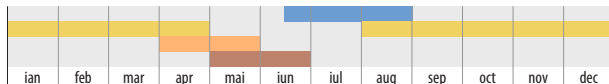
Meleager's Blue

Albăstrelul dințat

Polyommatus daphnis

Masculul este albastru și prezintă un dinte în unghiul anal al aripii posterioare, iar femela cenușiu-negricioasă, cu doi dinți în unghiul anal al aripii posterioare. Fluturii pot fi întâlniți în pajiști relativ uscate, bogate în plante cu flori, din care, de cele mai multe ori, nu lipsesc tufărișurile. Populații viguroase se întâlnesc în pajiști situate pe soluri calcaroase sau argilo-nisipoase. Fluturii zboară într-o singură generație din a doua jumătate a lunii iunie până în august. Larvele se dezvoltă pe specii de cosaci, coroniște (*Astragalus* și *Coronilla varia*) dar și alte specii. Nu este o specie rară, având astfel o mare valoare indicatoare pentru pajiștile naturale și pentru cele gospodărite extensiv, în mod tradițional. Iernează în stadiul de ou. Larvele se dezvoltă în aprilie-mai. Stadiul pupal în mai-iunie, la suprafața solului, printre frunze. Specia poate fi periclitată prin abandonul pajiștilor și dezvoltarea masivă a tufărișurilor. Se poate menține prin pășunat extensiv sau cosit tradițional. Se dezvoltă foarte bine și pe pajiști cosite numai odată la doi ani.

Anvergura: 35-40 mm

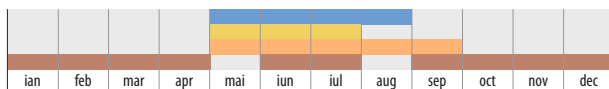
Eastern Short-tailed Blue

Albăstrelul decolorat

Cupido decoloratus

Masculul are fața dorsală a aripilor albastră, cu nuanțe cenușii, pata discoidală și marginea externă sunt negre, bine evidențiate. Fața ventrală a aripilor este de culoare cenușiu-deschis, cu pete mici, delicate, inelate cu alb. În unghiul anal al aripilor posterioare lipsesc petele de culoare portocalie. Codița de pe aripa posterioară este foarte scurtă, abia vizibilă. Femelele au fața dorsală a aripilor brun-întunecată, iar cea ventrală cenușiu-deschisă, ca la masculi. Fluturii zboară în două generații din mai până în august. Larvele se dezvoltă pe specii de trifoi și lucernă (*Medicago* sp.). Iernează ca pupă. Preferă pajiștile calde, relativ uscate (nu foarte uscate), presărate cu tufiguri, liziera pădurilor de stejar sau pajiști calde pe substrat calcaros. Este o specie mai rară, confundabilă cu alte specii, dar prezența ei indică pajiști uscate de o mare valoare. Activitățile tradiționale favorizează prezența și menținerea speciei.

Anvergura: 23-26 mm

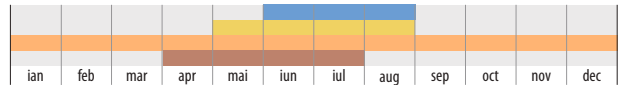
Red-band Fritillary

Marmoratul roșcat

Melitaea didyma

Fața dorsală a aripilor are culoarea de fond cărămiziu-roșcată, mai negricioasă la femele. Petele marginale de pe fața ventrală a aripilor posterioare au formă rotunjită și nu triunghiulară ca la Marmoratul brun (*M. trivia*), cu care se confundă foarte ușor. Pe fața ventrală a aripilor posterioare, banda submarginală cărămizie, este delimitată spre exterior de pete semilunare negre. Femelele sunt mai întunecate și mai mari. Fluturii zboară în două generații din mai până în iunie și iulie-august. Larvele din a 2-a generație iernează. Hrana larvelor constă în limba oii (*Plantago* sp.), șopârlița (*Veronica* sp.) și specii de lumânărică (*Verbascum* sp.). Preferă pajiști calde și uscate, terase viticole abandonate, stâncării înierbate. Abandonul de orice fel al pajiștilor și împăduririle duc la dispariția rapidă a speciei. Pășunatul extensiv favorizează menținerea speciei în populații viguroase. Marmoratul roșcat, împarte deseori mediul de viață cu Marmoratul brun (*M. trivia*), având în mare cerințe ecologice asemănătoare.

Anvergura: 30-38 mm

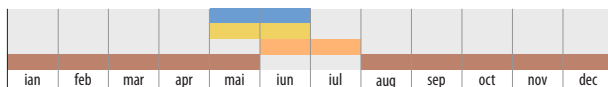
Green-underside Blue

Albăstrelul lui Alexe

Glaucopsyche alexis

Fața dorsală a aripilor este albastră și sunt tivite de o margine neagră de 1-2 mm. Fața ventrală este cenușiu-deschis, fără margine neagră. Caracteristice sunt petele negre, mari, dispuse în semicerc pe aripa anterioară și câmpul bazal albastru-verzui al aripilor poeterioare. La femele, fața dorsală a aripilor este brun-albăstruie. Zboară din mai până în iunie, într-o singură generație. Larva consumă diverse plante joase, preferînd speciile de cosaci (*Astragalus* sp.). Iernează în stadiul de pupă. Preferă pajiști calde și uscate din regiunea colinară, urcând până la munte la cca. 1300-1400m. Nu tolerează pășunatul intensiv și cositul în lunile mai-iunie. Activitățile tradiționale extensive, favorizează menținerea speciei. Este un bun indicator al fânațelor cu înaltă valoare naturală.

Anvergura: 28-36 mm

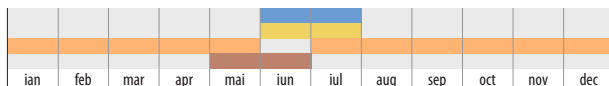
Nickerl's Fritillary

Marmoratul Aureliei

Melitaea aurelia

Este cel mai mic dintre fluturii marmorati. Se confundă ușor cu Marmoratul Veronicăi (*Melitaea britomartis*). Desenul negru de pe fața dorsală a aripilor este uniform distribuit în comparație cu fondul cărămiziu. Majoritatea exemplarelor se pot distinge după spațiul galben murdar dintre cele două linii marginale, situate între franjuri și petele semilunare. Petele semilunare sunt mai galbene decât spațiul dintre liniile marginale. La Marmoratul Veronicăi, spațiul dintre cele două linii marginale este ruginiu sau cărămiziu. Palpii sunt roșcați la Marmoratul aureliei și negricioși la Marmoratul Veronicăi. Perioada de zbor este iunie-iulie, într-o singură generație. În Transilvania, fluturile preferă pajiști uscate, uneori chiar foarte uscate, cu substrat calcaros sau argilo-nisipos. Uneori poate fi chiar frecvent în pajiști extensiv exploatate prin cosit sau pășunat. Larvele se dezvoltă pe limba oii (*Plantago* sp.) sau șopârliță (*Veronica* sp.). Iernează în stadiul larvar și împupeză în luna mai. Intensificarea pășunatului sau cosirea vegetației de 2-3 ori pe an, duce la reducere sau dispariția speciei.

Anvergura: 28-32mm

Note

Proiectul STIPA își propune ameliorarea stării de conservare a două habitate de pajști uscată, aflate în situl Natura 2000 Sighișoara-Târnava Mare. Uniunea Europeană recunoaște importanța acestora prin includerea și protejarea lor sub Directiva Habitate.

6210*

Pajiști uscate seminaturale și faciesuri cu tufărișuri pe substrat calcaros (Festuco-Brometalia) cu site-uri importante pentru orhidee

6240*

Pajiști stepice subpanonice

Speciile de fluturi prezentate în acest manual indică prezența pajștilor uscate rare, de importanță europeană.

Dorim, prin această lucrare, încurajarea localnicilor, inclusiv fermierilor care gospodăresc aceste pajști; elevilor și studenților la participarea activă în proiectul STIPA.

Împreună putem contribui la protejarea patrimoniului nostru natural!

www.lepidoptera.ro

Autor: László Rákosy.

Editura: Fundația ADEPT Transilvania, împreună cu Societatea Lepidopterologică Română, Februarie 2012.

Fotografii: toate fotografiile de László Rákosy, cu excepția M. Gascoigne-Pees (*Melitaea aurelia*), Walter Schön (*Proserpinus proserpina*), Tom N. Kristensen (*Polyommatis daphnis*).

Editorii Seriei: John Akeroyd și Nat Page.

Manual elaborat de către Fundația ADEPT Transilvania, parte a proiectului LIFE+ al Uniunii Europene, LIFE09 NAT/RO/000618

STIPA

SCI Târnava Mare: Protejarea Ecosistemelor Pastorale Importante din Transilvania

Proiect sprijinit de către UE LIFE+ și Orange România

